

11+

АЛЛА ГОРСЬКА ДОНЬКА ЖАР- ПТИЦІ

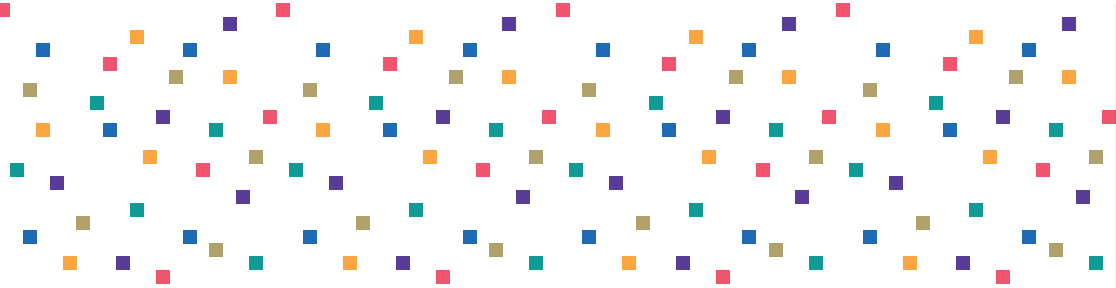
СТОРИЯ

www.storiya.info

© 2023 «Сторія»

СТОРИЯ

www.storiya.info

Алла Горська. Донька жар-птиці

Засновниця читачької онлайн-платформи «Сторія» Олеся Божко

Авторка Валентина Вздутьська

Головна редакторка Юлія Журлакова

Літературна редакторка, авторка рубрики «Читай і мову вивчай!»

Юлія Гарюнова

Верстка Анастасія Бишовець

Дизайн Віталій Войтуль

Фото Музей шістдесятництва (філія Музею історії міста Києва),

Іван Станіславський, wikiart.org

www.storiya.info

Матеріали розроблені ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» за технічної підтримки ООН Жінки в Україні та за фінансування Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги ООН (WPHF). Ця публікація підготовлена за фінансової підтримки Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги Організації Об'єднаних Націй (WPHF), але це не означає, що висловлені в ній погляди та вміст є офіційно схваленими або визнаними з боку Організації Об'єднаних Націй.

Усі зображення, інформація і торговельні марки використовуються як ілюстрації з навчальною метою та не мають рекламного характеру. Усі матеріали, які розміщені на вебсайті www.storiya.info, а також будь-які інші матеріали, що розповсюджуються за допомогою цього сайту і з цього сайту (зокрема зображення, відеоролики і тексти), належать ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» та захищені авторським правом. Несанкціоноване використання цих матеріалів, повне або часткове копіювання, збереження, зміна і поширення (для будь-яких цілей) без письмової згоди ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» заборонено. © 2023 «Сторія».

Для твоїх геніальних думок

Спробуй утворити іменники із суфіксом **-ИВ** від запропонованих дієслів:

Прясти — _____

Мережити — _____

Палити — _____

Жати — _____

Місити — _____

Тепер ти знаєш більше про правопис суфіксів в українській мові!

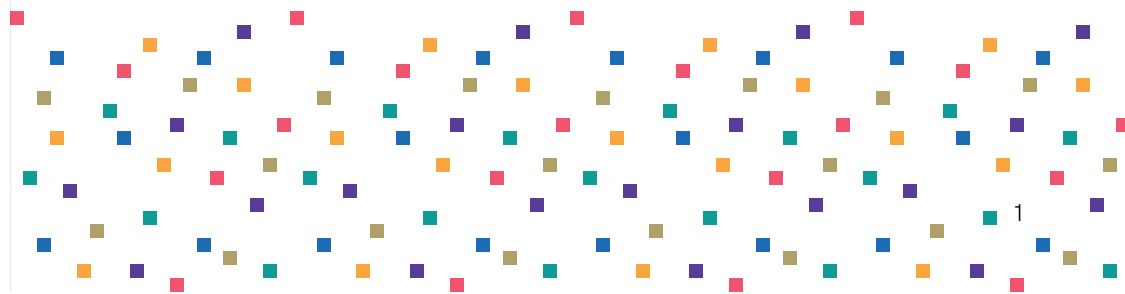
Сталось це несприятного зимового ранку, коли вчитель попросив учнів намалювати улюбленого казкового персонажа.

Алла намалювала жар-птицю. У неї була павичева шия, золоті крила, але прикро куций, мов недомальований, хвіст.

— Непогано, Горська, — придивився вчитель. — Але хвіст треба домалювати.

Алла Горська — видатна українська художниця. Боролася за свободу й культуру українців. Народилася 1929 року в Ялті. Тоді Україна була окупована росіянами й силою включена до складу Советського Союзу.

Алла Горська, Ялта, 1929 р.

Дорогою додому Алла почула зі свого портфеля цвірінкання.

— Дівчинко! Агов! Горська!

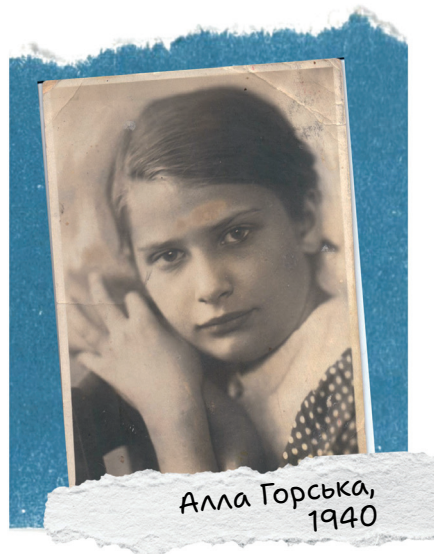
Алла аж улякла.

— Я не можу літати із цим хвостом! Це ж моє кермо в польоті! Ти що собі думаєш?! Теж мені художниця! Я жар-птиця чи обскубана курка?

Алла дістала малюнок із портфеля й зустрілася очима з пташкою. Вона зіжмакала аркуш і запхала його тремтячими руками під підручники.

Настала весна, за нею літо, а потім розпочалася війна. Старший брат Алли пішов на фронт.

Коли Аллі було 10 років, розпочалася Друга світова війна. Сім'я Горських жила тоді в російському місті Ленінград (зараз Санкт-Петербург).

Алла Горська,
1940

ЧИТАЙ
І МОВУ ВІВЧАЙ!

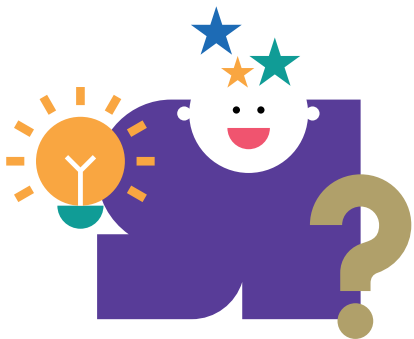
Якесь марево...

Щойно ти прочитав/прочитала про талановиту українську художницю Аллу Горську, переслідувану владою через її патріотичні погляди. У цій напівказковій історії до Алли прилетіла чарівна пташка, як марево... А чи звернув/звернула ти увагу на написання останнього слова? Спробуймо пригадати правило!

Суфікс **-ИВ** пишемо в іменниках на позначення результату дії: **пекти — печиво, морозити — морозиво, варити — вариво тощо.**

Винятки становлять слова **СЯЄВО, ЗАРЕВО, МАРЕВО**, оскільки вони позначають явища природи.

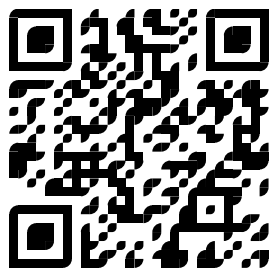
НАД ЧИМ ПОМІРКУВАТИ

- Яке було найзаповітніше бажання Алли Горської? Чому його не змогла виконати жар-птиця?
- Чому, на твою думку, Алла Горська перейшла на українську мову?
- Яке враження справили на тебе роботи художниці?
- Чому важливо зберігати твори мистецтва?

Хочеш дізнатися
більше?

Завітай до [Музею шістдесятництва](#) (філія Музею історії міста Києва) і дізнайся більше про Аллу Горську та інших українських митців

Ленінград опинився в блокаді. Нацистські війська оточили місто. Мешканці страждали від голоду й холоду. Багато людей загинули.

Алла Горська.
"Абстракція", 1960

Узимку настав голод і скінчилися дрова. Алла витягла підручники, щоб кинути їх у буржуйк у — маленьку металеву піч.

Пурх! Жар-птиця сіла на підвіконня.

— Гарзд, Горська, укладемо угоду.

— Яку? — Алла покліпала. Марево? Від голоду паморочилося в голові.

— Я виконаю твоє заповітне бажання, а ти домалюєш мені хвіст, щоб я відлетіла у вирій. Гаразд?

— Гаразд, — кивнула Алла.

— То яке твоє заповітне бажання?

— Щоб ми жили у квітучому місті, де більше ніхто не вмиратиме з голоду, а я буду малювати досхочу, — сказала Алла перше, що спало їй на думку. Жар-птиця махнула крилом і зникла.

Обдурила, вирішила Алла, бо досі стояла в холодній квартирі.

Важко минули два роки. Та от одного дня тато оголосив, що вони переїжджають у столицю його батьківщини.

— Квітуче, славетне місто на берегах прадавнього Дніпра, — зітхнула мама.

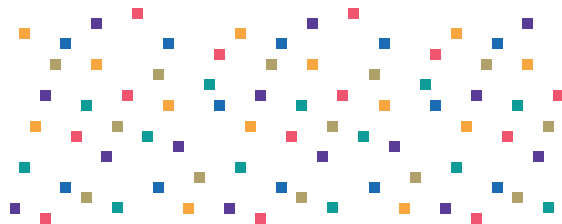
— Аллочка піде до художньої школи, — кивнув тато. — Треба розвивати її хист.

Алла Горська в Києві

1943 року родина Алли переїхала до Києва. Цього року Київ був звільнений від нацистської окупації.

Мозаїка "Борівітер" у Маріуполі, пошкоджена росіянами у 2022 році

Самотні картини позирали на порожню кімнату, одинокі мозаїки тремтіли під вітром:

— Куди поділася жінка, яка нас створила?

— Хіба ж ви не знаєте? — відповідав вітер. — Донька жар-птиці полетіла у вирій. Але ви лишилися свідчити про її незгасимий вогонь. Він і в далекому майбутньому зігріватиме нас усіх. Тоді, коли заповітне бажання Алли здійсниться. ●◆◀▶

Росіяни й досі прагнуть знищити українську культуру й роботи українських митців. У 2022 році внаслідок ракетних обстрілів було напівзруйновано мозаїку Алли Горської "Борівітер" у Маріуполі. Однак українці продовжують боротьбу і зберігають свої надбання.

Жар-птиця зітхнула.

— Такої сили я не маю. Ви досягнете цього самі, коли матимете достатньо волі. Але час випробувань іще не минув.

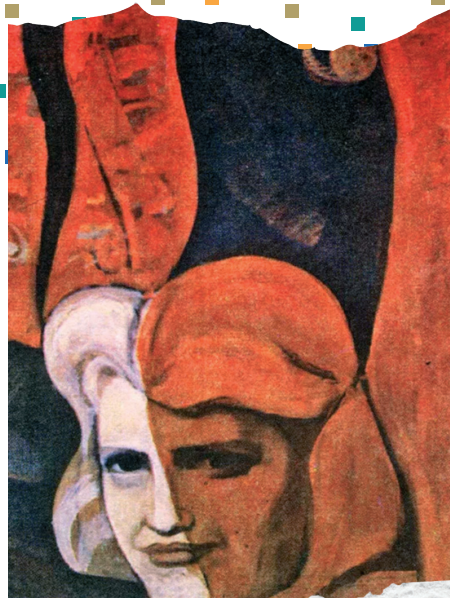
Алла заплакала. Тоді опанувала себе, узяла пензлика, умочила в жовтогарячу барву й домалювала хвіст.

— Лети, пташко! Будь вільною хоч ти.

Жар-птиця застигла в повітрі, не вірячи, тоді труснула новим хвостом, розсипаючи бризки вогненних іскор, огорнулася полум'ям і зникла.

За кілька днів Алла зникла теж.

Алла Горська загинула в 40 років. Уважається, що її вбивство було стратою, яку здійснила советська спецслужба КДБ за наказом із Москви. Злочин досі не розслідували як слід.

Опанас Заливаха.
"Пам'яті Алли Горської", 1970

Алла Горська.
"Козак Мамай", 1963

Коли сім'я обжилася на новому місці, Алла знову побачила жар-птицю.

— Я виконала твоє заповітне бажання? Домалюй мені хвіст!

— Ти зволікала, — заплакала Алла. — Мій брат загинув на війні. Не малюватиму я хвоста!

Пташка стріпнулася й сховалася в аркуш.

Алла вступила до інституту, щоб стати художницею. Аж раптом — закохалася!

— П-с! — почулося з паперів. — Хочеш, він стане твоїм чоловіком?

Алла розгорнула свій старий малюнок із пташкою. Жар-птиця послала дівчині повітряний поцілунок.

— А за це — лишень гарний жарптичий хвіст!

— Ні, — відповіла Алла. — Мені не потрібен чоловік, який покохає мене через чарівну пташку! Я хочу чоловіка, який покохає мене сам!

Жар-птиця заскреготіла дзьобом.

А невдовзі Алла відсвяткувала весілля. Бо хлопець покохав її сам — усім серцем. А тоді в них народився син.

Чоловік Алли теж був талановитим художником. Його звали Віктор Зарецький.

Алла Горська з Віктором Зарецьким у майстерні. Кінець 1950-х

— Ти кажеш, — запитала вона жар-птицю похмурого осіннього дня, — треба домалювати хвіст?

Жар-птиця промовчала.

— Я хочу, щоб ти виконала нарешті моє заповітне бажання! — крикнула Алла. — Звільнила мою Україну з рабства! Від цього жорстокого російського режиму, який нищить людей! Аби подарувала нам свободу творити! Свободу бути собою!

Ескіз вітража "Шевченко. Мати", 1964 рік. Аллу Горську з групою митців, що працювали над вітражем, советська влада засудила як "ідейно ворожих"

— Ти знову про бажання? — кліпнула Алла.
— Я лише хочу тебе попередити, — затремтіла пташка.

За Аллою почали стежити. Залякувати. Знищували її твори. Її друзів звільняли з роботи, когось саджали до в'язниці. Алла не могла малювати. Вона кинулася захищати друзів. І стала для жорстокого режиму небезпекою.

Алла Горська за роботою на рихтуваннях мозаїки, 1965 р.

Алла вголос говорила про злочини советського режиму. Вона захищала митців, яких незаконно переслідували та ув'язнювали.

Алла Горська, Віктор Зарецький, Галина Зубченко, Григорій Пришедько. "Борівітер", 1967. Ескіз мозаїчного панно для ресторану "Україна" в Маріуполі

Алла створювала дивовижні мурали — гігантські мозаїки. Одного разу навіть жартома створила мозаїку жар-птиці, з нормальним хвостом. На дозвіллі малювала ескізи для театральних постановок.

— Українська культура така багата! Але від нас це приховують! — усвідомила Алла.

Советський режим придушував українську культуру. Попри це Алла свідомо перейшла з російської на українську мову. Вивчала українську історію та культуру й захоплювалася ними.

Алла Горська.
"Соняхи", 1960

Алла Горська.
"Шевченко. Дума", 1962

Алла Горська.
"Танок", 1963

Одного дня жар-птиця з'явилася знову.

— Горська! У нас із тобою угода, еге ж? Я виконаю твоє бажання, а ти домалюєш мені хвіст?

— Що таке? — розгубилася Алла.

— Твій талант і талант твоїх друзів с'яє надто яскраво! Лихим силам, що полонили нашу країну, це не подобається. У світлі вашого дару надто помітна їхня брехня й ницість. Тому вони хочуть змусити вас замовкнути.

Родина Зарецьких гуртувала навколо себе багатьох митців, які в 1960-х роках виступали проти советського режиму, відстоювали українську культуру та державність. Їх називають "шістдесятники".

Алла Горська,
Григорій Синиця, Василь Стус
і Віктор Зарецький. Донецьк, 1966